

es saia

D'ALGAIDA

nº 21

Setembre de 1982

preu: 50 pts.

RANDA.

AVUI LA NOSTRA PORTADA LA DEDICAM A RANDA, AMB AQUESTA FOTOGRAFIA DE SA FONT. I ÉS PER UNS QUANTS DE MOTIUS: PRIMERAMENT, L'ENCANT I L'ATRACTIU D'AQUEST PAISATGE JA SERIA RAÓ JUSTIFICADA PER OFERIR-LI L'ENCAPÇALAMENT.

PERÒ, A MÉS, ÉS QUE ELS PASSATS DIES 21,22

I 23 CELEBRAREN LES SEVES FESTES; UNES FESTES SIMPÀTIQUES AMB COSIERS, MÚSICA, CORREGUDES, REFRESC, COMÈDIA,...

TAMBÉ HI CAP AQUÍ COMENTAR AMB SATISFACCIÓ QUE SA FONT HA SEGUIT RAJANT ININTERROMPUDAMENT AQUEST ESTIU DE CALOR, SEQUEDAT I PENÚRIA D'AIGUA, UN ESTIU EN QUÈ MOLTES DE FONTS HAN ANAT MANCABANT.

UNA FONT D'UNA AIGUA PURÍSSIMA, ENVEJADA PER GENT DE FORA QUE HA ANAT A CARREGAR BARRALS SEGONS PAREIX AMB FINS COMERCIALS. I AIXÒ NO. COM DIUEN ELS RANDINOS, TOTHOM ESTÀ CONVIDAT A BEURE LA SEVA AIGUA I SEMPRE SERAN BENVINGUTS, PERÒ ÉS INACEPTABLE QUE VULGUIN FER NEGOCI DAMUNT UN PATRIMONI QUE SEMPRE HA ESTAT SEU.

Editorial

CAÇA i AUTONOMIA.

El passat dia 15 d'agost es va obrir el període de mitja veda. Dins un poble com Algaida on són rares les cases que no tenguin qualche caçador, aquest fet és important. El dia de la Mare de Déu d'agost qui més qui manco va agafar l'escopeta per anar a la guaitada i després a fer una volta amb els cans. La il·lusió de matar un parell de conills era general. I què va passar? Que molts se'n dugueren un desengany gros; i no perque no poguessin matar un conill, sinó perque en trobaren molts de malalts. Creis-me, que quan comencen a trobar-se conills malalts a un caçador li fugen les ganes de seguir caçant.

De fet, la temporada de caça -al manco pel que fa als conills- enguany serà ben magre. No és que la cria hagués anat malament, perque conills n'hi havia i n'hi segueix havent molts. Lo que passa és que s'hauria d'haver donat permís per caçar abans de Sant Jaume. Durant aquest mes que s'ha perdut, la mixomatosi ha fet molt de mal i ha eliminat molta de caça. Són bastants de cents de conills els que s'hauran tudat dins el nostre terme. I una de les coses que més molesten és haver assistit impotents a un procés que es veia venir, que era clar per a tothom llevat dels legisladors que des de Madrid havien decidit lo que ens convenia.

Molta gent no sap què significa realment "autonomia"; inclús n'hi ha molts que se'n foten quan es parla de les autonomies. Potser davant fets com aquets poden obrir els ulls i fer-se càrrec un poc de les avantatges que suposa disfrutar d'unes llibertats autonòmiques. Un petit problema com és aquest de la caça s'hagués pogut resoldre fàcilment si el Consell hagués tengut competència per legislar sobre aquesta matèria.

Evidentment, l'autonomia ha de resoldre problemes molt més seriosos que aquest de què parlam. Mallorca en té molts i greus de problemes i per ventura qualcú trobarà infantil dramatitzar la decepció d'uns caçadors davant un conill amb els ulls inflats, però potser aquest fet banal i intrascendent ajudi a comprendre un problema molt important i trascendental pel nostre futur.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

HAN NASCUT

mes d'AGOST:

dia 14: Margariat Maya Oliver, filla de Fernando i Ma Antònia.

dia 19: Gabriel Massot Puigserver, fill d'Antoni i de Sebastiana.

HAN MORT

mes d'Agost:

dia 21: Antònia Puigserver Roig.

ES SAIG

Bolletí de l'Obra Cultural
d'ALGAIDA
mensual D.L. P.M. 495-1980.
dirigeixen: Delfí Mulet
Francesc Antich
administra: Llorenç Oliver
fotografia: J. Balaguer
dibuixen: Jaume Falconer
Joan Valent
col·laboren: Andreu Oliver
Pere Mulet
Jaume Balaguer
Antònia Ramis
Joan Trobat
Joan Mulet
Cat. Martorell
Xesc Oliver
Antoni Garau
Domicili: Rei, 1. ALGAIDA
ES SAIG només es responsa-
bilitza de l'EDITORIAL.
Imprimeix Apóstol y Civil-
izador. PETRA.

L' Ajuntament D' Algaida

INFORMA

UNS QUANTS D'ACORDS DEL MES D'AGOST

AMPLIACIÓ DE LÍNEES TELEFÒNIQUES

Es va concedir permís a la Companyia Telefònica Nacional per ampliar la xerxa de telèfons d'Algaida en 300 línees noves.

(Aquest acord pensam que és interessant comunicar-lo per si qualcú té interès en sol·licitar un telèfon ja que aquesta ampliació permetrà atendre les sol·licituds que es presentin.

ADJUDICACIÓ D'OBRES

S'han adjudicat dues feines: primerament, la construcció d'uns serveis, al Teatre per un import de 685.000 pts. L'obra va ésser adjudicada al mestre d'obres Miquel Jaume Mut i el plaç d'execució és de 5 mesos.

En segon lloc, a l'empresa "Manuel Villegas Ortega" se li va encarregar la pintura de les persianes de les Escoles per un import de 253.200 pts. La feina ha d'estar acabada en començar el curs escolar.

CONTRIBUCIONS ESPECIALS ENLLUMENAT PÚBLIC

Quan es va fer la distribució de les contribucions especials dels sectors d'enllumenat que s'han duit a terme enguany, la quota que corresponia a cada metre lineal de façana era de 495'31 pesetes. Com que l'acord que es va prendre quan s'inicià aquesta obra va ésser que tots els sectors es pagarien en la mateixa proporció, es va decidir que la quota per metre lineal fos de 428 pts, igual que als sectors anteriors. La diferència que queda per cubrir anirà a càrrec de l'Ajuntament i es farà una habilitació de Crèdit per aquest concepte.

COBRANÇA DE CONTRIBUCIONS

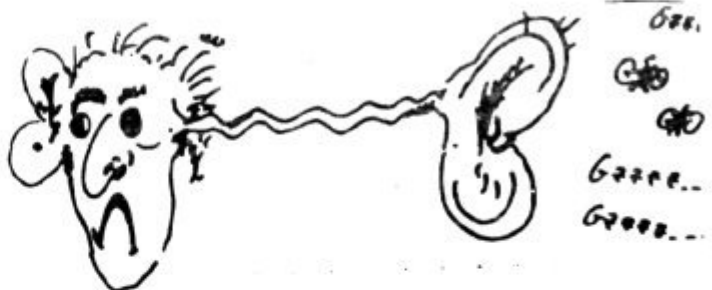
Els dies, llocs i hores que se mos han assignat per enguany són els següents:

Localitat	Dies	Mes	Hores	Lloc de cobrança
Algaida	4,5 i 6	octubre	8 a 14	Ajuntament
Pina	7	octubre	8 a 14	Major nº 8

Als mateixos dies, hores i llocs es podran pagar els arbitris i taxes de l'Ajuntament. El padró de contribucions per aquests efegtes estarà exposat al públic la segona quinzena de setembre a efectes de reclamacions.

m'han dit que diuen

Sentírem dos pineros que xerraven de "s'independència" d'Ariany, i resulta que a molts no els fa massa enveja (i això que tenen fama de no poder veure els algaidins); aquest deia que "mentres mos donin independència econòmica, s'altra no fa falta". Però ja veurem què dirà sa nova Associació de veinats, que parteix ben rebenta i amb ganes de fer molta feina i exigir coses a s'Ajuntament d'Algaida, que, de moment, és el seu.

Comentaris sobre es nou rector, n'hi ha per fer-ne un llibre gros, perquè n'hi ha per tots els gusts. Un, ja de tot d'una, parlant des vell i des nou rector, va comentar que seria "sortir de ses brases per pegar dins sa flamada", o sigui, que per qualcú es canvi haurà estat anar d'Herodes a Pilats. Sa gent que va més per l'esglèsia cada dia té coses per comentar: si ha llevat ses mares de Déu per posar-hi quadros vells, si ha devallat tots es trastos vells de epr damunt sa sala, ...amb una paraula, que, com deia una d'aquestes dones que va a missa casi cada dia, "en arribar a l'esglèsia, no sabem quina l'haurà feta". Però, cosa curiosa, els de més edat l'han agafat molt bé, a n'Antoni, el rector, ell, diu que és perquè els vells el prenen com si fos el seu nét, i ell a vegades els-hi diu "padrí o padrina", i així s'entenen molt bé.

Els caçadors van enfobiolats, i amb motiu. Són molts els qui xerren tots sols quan pensen amb sa quantitat de conills que s'han mort de mixomatosi durant els mesos de juliol i agost, i ells amb s'escopeta damunt sa sala, penjada. En aquests moments, com ja comentàrem, pensam que és per aquí hon hauria de començar sa verdadera autonomia.

Però els directius tampoc van molt alegres, perquè, a més a més, sembla que Icona els fa sa traveta; un explicava que enguany volgueren treure llicències de caça pels socis, sense guanyar-hi res, però quan anaren per entregar-les a Icona els digueren que no, que ho havien de presentar a través d'una gestoria, armeria o de sa Federació. En parlaren a sa Federació, però com que els cobraven un tant per Llicència, hi perdien dobbés. Molts demanen que Icona expliqui això, perquè és mal d'entendre.

Sentim parlar molt d'eleccions a nivell estatal, però n'hi ha que diuen que si n'hi ha d'aquestes, n'hi haurà a Algaida per s'Ajuntament. Un deia que serà difícil trobar gent per fer ses llistes, sobre tot si totes ses reunions "polítiques" que es fan són com sa que va fer el partit que fa comptes guanyar ses generals, a Algaida: mos digueren que eren mitja dotzena. Aquest mateix, deia que es qui se presentin hauran d'anar alerta a prometre segons què, perquè n'hi ha que encara se'n recorden d'unes fotos de camins plens de brutor i vorenes, ...i que encara estan per l'estil que fa quatre anys.

Per cert, i parlant d'eleccions, un demanava si el simpàtic poblet de Randa no votaren al "sentro", perquè a ses festes no en veren cap ni un dels "sentristes".

Segueix a la plana següent

LA CRISI DE U.C.D.

Per tothom ja és ben conegut que la UCD fa aigua per tots els costats i que els seus patrons i mariners l'abandonen per pujar a altres vaixells que els portin a port més segur.

Se confirma el que fa anys els comentaristes polítics seriosos deien: "La UCD no és un partit polític, és un conglomerat de persones aferrades al poder que volen seguir comandant".

La gent del carrer veim espantats com un partit que va guanyar per dues vegades les eleccions generals, que ens ha governat durant sis anys, ara es desfà com una troca de fil per bregues personals, fam de poder i també perquè molts dels seus membres no creuen en la democràcia.

El problema més greu ha estat que UCD no ha sabut governar a nivell estatal i tampoc ha deixat governar a nivell local. La cosa és bastant clara.

Recordem que la UCD està formada, o millor dit, ha estat formada per gent que era franquista, d'altra que creia en el canvi i d'altra que simplement se junta amb el que guanya.

A l'hora de canviar les lleis franquistes els enfrontaments interns han estat molt forts, recordem les lleis d'edu-

cació, del divorci, de l'autonomia universitària, etc...Altres lleis que és urgent modificar o canviar no s'han tocadés, com per exemple, la llei de règim local, la llei "del suelo", etc...Es evident que sols s'han modificat les que no representen una pèrdua de privilegis econòmics pels de sempre. Els ajuntaments progressistes de per tot arreu, pel fet de no haver-se canviat les dues lleis abans esmentades se troben lligats de mans i peus sense poder canviar coses que són fonamentals. Amb les lleis actuals és molt difícil aturar una obra il·legal o la proliferació de casetes per les zones de cultiu.

Veim com els membres de la UCD són els primers que no compleixen les lleis que ells mantenen; per exemple, els constructors d'UCD són els primers en fer obres il·legals.

Ara, quan ja s'acosten les properes eleccions veim com la gent es va col·locant, sense que els importi gaire la ideologia, als partits amb més possibilitats i, com sempre, els fotuts som els mateixos.

Andreu Majoral.

M'HAN DIT QUE DIUEN. Segueix de la plana anterior.

Un pinero deia que es primer any després de ses eleccions, els que havien perdut ses eleccions però havien guanyat a Pina, hi anaven molt per allà; però que darrerament ja no se'n recorden. Suposen, els pineros, que aviat tornaran a fer-los més cas.

Molta de socis dels pares d'alumnes de ses escoles esperen s'Assemblea per veure si val o no la pena fer feina per Sant Jaume. Es sopar-dinar que feren tots els qui hi col·laboraren va estar molt animat, mos digueren.

¿Què me'n direu dels "poc a poc"? Ja no els basta partir en bicicleta, agafen avió i cap a Menorca. Un que hi anà amb ells comentava que hi tornaria demà mateix. Senyal que s'ho passaren bé.

Els de l'Obra van molt animats amb motiu dels 10 anys de vida. Ara veurem si tiren sa casa per sa finestra i fan qualche cosa sonada.

UN SORD

Solear.

Una de les primeres impressions que un té trescant pels carrers d'aquesta Vila d'Algaida és que els seus pobladors - al manco els de fa un grapat d'anys- estimaven tant la terra, se'n sabien tan arre-lats, coneixien que la necessitaven tant, que no volgueren fer cap separació entre Vila i Fora-Vila.

Potser que, en aquests moments, això sigui una dificultat o un greu problema per a l'actual forma de viure: l'urbanisme de 1.982 suposa unes despeses que, al nostre cas, deuen quedar multiplicades per la realitat concreta en què ha quedat configurada Algaida.

Mes, voldria recollir la intuïció fonamental dels qui començaren a aixecar ca-seva aquí i proclamar que, jo també, voldria VIURE ben arrelat a aquesta TERRA per esdevenir POBLE.

És demanar massa? Tal volta.

Però deixau-me obrir el meu petit SOLC veïnat dels vostres.

QUE TOT ENS HO DONIN FET !!!

Crec que és un dels caires de molta gent. Uns diran que per comoditat, per la roda del consumisme, per la llei del mínim esforç, per deficient educació. Altres pensaran que tot ve perquè ens escalivaren, que ja ho vàrem intentar i no va anar bé, que sempre ha passat així. Alguns ho pensaran a la fatalitat com a voluntat dels déus que ningú pot canviar: està escrit i no es pot fer res.

Sigui el que sigui, de fet, així estam fent el joc a tots els qui se'naprofiten d'aquestes "causes" i ells sí que "guanyen" molt amb la manca de responsabilitat de tots els qui anam a comprar/cercar el que hem de pensar, el que hem de fer, el que hem de decidir, el que hem de creure, el que hem de votar, el que ens hem de penjar,...

No es tracta de canviar d'amos, de veus que dirigeixen. El camí a encetar seria un altre: què penses, què creus, què vols, què decideixes,... Què pensam, què creim, què decidim,...

Sols així, els distints solcs, faran i seran terra responsable: Poble

Esglèsia

País

Persones

PARLAR CLAR

Ja sé que s'espera que el capellà parli amb molta finura, que no digui mai una paraula que pugui desentonar, que no dugui la contrària a ningú i, així, sempre digui "el que toca dir".

Idó bé, jo no hi crec tant. Crec que tot això sols serveix per embullar fil, perquè no ens entenguem, per esser molt diplomàtics i no fer res, per quedar panxacontents i demà ja ho veurem...

Crec molt més en dir i escoltar de cadascú la seva paraula sincera, acompanyar el seu sentiment autèntic, rebre el seu credo senzill, fer costat al seu patiment profund,... Hi crec molt més. Sabent i volent que ningú -jo tampoc!- ho vulgui imposar, exigir, obligar. Tan sols, dir, mostrar, convidar, explicar aquesta petita veritat que un pugui tenir i estimar.

I dir-la, sempre, el més clar possible.

Antoni Garau.

ALGAIDA, L'ANY 1800.

Hem comentat en diverses ocasions notícies històriques d'Algaida. Avui, seguint amb el tema, transcrivim un curiós i interessant document de l'any 1.800. Es tracta d'una enquesta que es va enviar a tots els pobles sol·licitant una sèrie de dades referents a la població, l'agricultura, el comerç, l'educació, etc.; l'enquesta denota una preocupació respecte a tots aquests problemes i un interès per cercar-los solucions.

Per entendre millor aquest document, convé tenir en compte uns fets que en bona part l'expliquen. Les preguntes que componen el qüestionari evidentment estan inspirades en les idees de la "Sociedad Económica de Amigos del País" que a Mallorca duia aleshores uns vint anys d'existència. La feina que en aquest temps havia fet era ja molt considerable: introducció de nous cultius i noves tècniques agrícoles, creació de fàbriques, perfeccionament dels coneixements de molts d'oficis, creació d'escoles i promoció de l'ensenyança, divulgació de normes higièniques i rudiments de medicina, campanya contra les supersticions, etc. etc. Molts dels seus membres ocupaven llocs importants dins la política i l'administració i no hi ha dubte que foren inspiradors del document de què parlem.

L'any 1.800 coincideix també amb el moment de màxima influència del mallorquí Miquel Caietà Soler, ministre d'Hisenda durant deu anys (1.798-1808), molt poderós i amb el seu prestigi intacte, prestigi que anirà minvant després per culpa d'uns impostos que va haver de crear. Per cert que un d'ells, un arbitri damunt el vi, li va costar la vida quan a la caiguda de Godoy fugia de Madrid cap a Sevilla i, en passar per un poble de la Mancha (Alagón), va esser confós primer amb un general francès; després, quan es va haver identificat, la gent no li va perdonar que fos l'autor de l'impost sobre el quartí de vi i el va matar de forma terrible arrossegant-lo pels carrers del poble.

Aquesta al·lusió al ministre Soler ve a tomb perquè la feina que va fer va estar dins la línia que hem dit abans i va procurar un sanejament de l'economia del país. Però es va trobar amb un seguit de guerres i conflictes interns i externs que feren fracassar la seva gestió. Ara bé, l'enquesta que vos oferim està dins aquest esperit i potser fos, més o manco directament, idea seva.

L'escrit està en castellà i el transcrivim íntegrament; n'hem modernitzat l'ortografia. Les respostes també estan en castellà, però el secretari que les escrivia no el sabia molt bé i trobam respostes mig en mallorquí i mig en forasté. Aquesta mescla és normal a la majoria de documents de l'Arxiu Municipal de finals del segle XVIII i principis del XIX.

Les preguntes són molt completes i és una llàstima que no estiguin contestades amb més amplitud i amb més detall. Ens podrien donar una visió bastant completa de com era el poble. Però ja veureu que les preguntes sempre són més llargues que les respostes. Dóna la impressió que està contestada de mala gana, com si l'Ajuntament tengués por d'una segona intenció fiscalitzadora. És significatiu, per exemple, que indiquin 11.000 quarteres de producció de blat i seguidament fixin la mateixa quantitat com a imprescindible per cubrir les seves necessitats. És una manera de dir que no sobrava res.

Podríem comentar molts de detalls. Per exemple, fixau-vos que la professió amb més persones que l'exercien (a part de la de pagés que era amb molta diferència la més important) és la de paraire, és a dir, treballadors de la llana des del rentat fins al tenyit. Però no volem allargar-nos més. Per tant, aquí teniu el document i que cada un es fixi en els aspectes que més li cridin l'atenció i en tregui les conclusions pertinents.

DE LA POBLACION

1. Qual el número de los vecinos, familias y casas particulares, así en la Villa como en su territorio?

-Vecinos son: 680. (1)

2. Quales los medios de subsistir para los pobres, quando sanos, y quales para quando enfermos?

-Pobres, subsisten sanos por el trabaxo; lo que han ganado estando buenos y algunos con limosnas.

3. Hasta qué precio disminuyen los jornales en el invierno, i qual el mayor a que alcanza el verano?

-Los jornales en el Ynvierno a siete sueldos, Y en el Verano a doce sueldos.

4. En qué puede y suele emplearse el Pueblo para ganar su vida los días lluviosos y de escasez de trabajo en el campo?

-Escanen las paissas, hasen cuerda y calsa, así comen.

5. Qué cantidad de granos y legumbres se necesita para el consumo de la Villa y districto?

-De trigo, 11.000 quarteras; de legumbres, 4.000.

6. Si hay en la Villa y sus alrededores algunos charcos o pantanos que puedan inficionar el aire y ocasionar enfermedades?

-No hay.

DE LA AGRICULTURA

1. De quantos estadales o canas cuadradas se compone la quarterada, y si se observa la misma medida para las dehesas que para la tierra cultivada.

-De vint destres quadrats se miden unes i altres terres.

2. En qué consisten las tierras de la Villa en toda la exension de su territorio?

(1) Aquesta resposta pot resultar enganyosa. Es evident que aquests 680 són els caps de casa. Habitants n'hi hauria uns 3.000. Concretament l'any 1797 eren 2.918 i l'any 1.825 havien passat a 3.330.

-Consisten según juicio en 6.000 quarteradas.(2)

3. *Quantas quarteradas de la mejor cualidad, quantas de la buena, mediana, medianísima e ínfima; y lo que suelen producir por medida de semilla aquellas respectivas calidades, con un cultivo y abono ordinarios?*

-La mejor calidad de tierra, 300 quarteradas. De buena, 400 qdas.; mediana, 1.000 qdas.; medianísima, 2.000 qdas.; de ínfima, 2.300 qdas. Las 300 quarteradas mejores harán 7 quarteras la quarterada; la buena, 4 quarteras; la mediana, 2 quarteras; medianísima, 1 qra. 3 bs. De ínfima, es garriga que se siembra los años que corresponde.

4. *Quantas quarteradas desnudas de árboles frutales y quantas cubiertas con ellos, la calidad de los árboles, yquales los que dan más frutos y mayor beneficio al cultivador?*

-Desnues de arbres, 5.500 quarteradas. Cubertes de arbres, 500 qdas. Figueras, garrovers i amellers, y las figueras son las que dan mayor fruto.

5. *Quantas quarteradas plantadas de viñas, y qual es la diferencia del producto entre una quarterada de viña y una de sementera; entre una complantada de árboles y otra desnuda de ellos?*

-De plantadas de vino, 300 quarteradas. Una quarterada sementera producirá mitad más que una de viña, y una plantada de árboles producirá 3ª parte de la de sementera.

6. *Qué cantidad de tierra ocupan los montes, los pedregales, las lagunas y pantanos, los arenales y salobreños?*

-Los montes, etc. ocupan 2.300 quarteradas.

7. *Si están cubiertos los montes, arenales y dehesas de árboles y de qué calidad, qual su destino y producto, y en qué consiste? Si lo están de matas y maleza, para qué calidad de ganado son buenos sus pastos? Si se han descubierto algunos minerales, qual es su especie y adónde paran?*

-Cubiertos los montes y garrigas de matas, estepas, pinos y sirven para apacentar ganado lanar y cabrío y demás ganado grande y pequeño.

8. *Si pudieran agotarse las lagunas y pantanos mediante algunos canales hondos, o si por falta de declive sería preciso subir las aguas por medio de máquinas hidráulicas; y en tal caso, qué cantidad de tierras podría desecarse y habilitar al cultivo?*

-No hay lagunas.

9. *Si se utilizan o no las tierras salobreñas, y en caso de que sí, de qué modo?*

-No hay tierras salobreras.

10. *En qué consisten las cosechas de la Villa y de su territorio, especificando la calidad y cantidad de cada una, así de los granos, trigo, cevada, avena, avas y demás legumbres como de los vinos, aceyte, sedas, lanas, lino, cáñamo, miel, cera, almendras, frutas y ortalizas; debiéndose entender en quanto a la cantidad de estos dos últimos de una evaluación de su producto; por lo tocante al vino, añadirán la particularidad de si se conserva bueno y sufre el transporte por mar o si es preciso convertirse en aguardiente; y en tal caso, qual es la cantidad que de este licor se fabrica anualmente; especificarán asimismo, por lo respectivo al aceyte, la cantidad de las tres especies, de fino, tendero o jabonero.*

-Consisten en 11.000 quarteras de trigo, de cevada 2.200 gras., avena 1.500 gras., mitxe de ordi y civada 2.300 gras., llegums de tota especie 1.000 gras. De seda, 50 libras. Vino, 6.000 quartins; 30 mesures oli; llanes, 50 quintars; lino, 3 quintales; cáñamo, 50 quintars; mel, 1 quintar; dos roves de cera; almendras, 500 gras.; faves les reditarán 200 libras. Ortolisas reditarán en todo el término 400 libras. El vino no sufre el transporte por mar, se vende producto(?).

(2) Aquestes 6.000 quarteradas serien les terres de sembrar perque el terme és de 9.020 Ha. és a dir, 12.699 quarteradas. Per tant, més de la meitat de l'extensió total estava coberta de pinars i garrigues.

11. *Qué especie de ganado se emplea en la labranza o el trágin, y la cantidad de cada una; especificarán las diversas especies de crías, sean para cavillos, machos, mulas, burros, ganado lanar, de cabrio y cerdos; anotando las cantidades de cada especie, con una evaluación de su producto anual y la particularidad de si se mantienen todo el año o qué parte de él con los pastos de la Villa.*

-En la labranza se emplean mulos, mulas, bueyes, asnos y burros. La cantidad serán los mulos de 100 libras, mulas 95 l., bueyes 50 l., asnos 30 l., burras 30 libras. Las crías son yeguas, burras y ovejas; y producirán anualmente mil libras. Se mantienen dentro las tierras del término.

12. *Si hay pastos y tierras comunes; y supuesto que los haya, en qué consisten.*

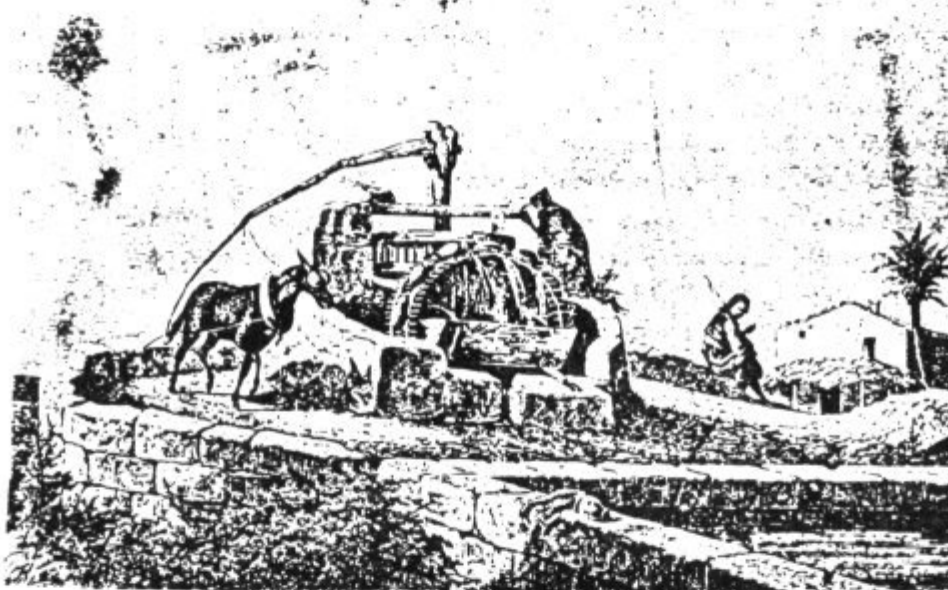
-No hay pastos y tierras comunes.

13. *Quantos son los predios arrendados, cómo se hacen ordinariamente los arrendamientos, a qué precio y condiciones, y por qué término?*

-Habrá cosa de 14 predios arrendados y ordinariamente se hacen con annua merced de trigo y dinero y que conren a uso de buen labrador.

14. *Me comunicarán sobre cada uno de los antecedentes artículos, quales son los obstáculos que hayan reparado estorbar su progreso, perfección y general adelantamiento; y quales los medios que entiendan más conducentes a mejorar los objetos que comprenden.*

-Estorba su progreso el no haber dinero ni caudales para hacerlo.

DE LAS FABRICAS Y ARTEFACTOS

1. *Qué número de comerciantes, tenderos y traficantes hay en la Villa y su distrito; en qué consiste principalmente el comercio o tráfico de cada uno de ellos y quales los objetos de que más se necesita y tendrían más pronto y seguro despacho en todo aquel vecindario.*

-Las especies son herreros, carpinteros, albañiles, pelayres, texedores de lino y lana; oficiales de ferrers 4 con 4 maestros y 4 ayudants; carpinteros 4. albañiles 3. Pelayres 30. Texusores 6.

2. *De qué especie son los texidos que se fabrican, y qué cantidad de lanas, estambre, seda, algodón, lino o cáñamo pueden consumir anualmente?*

-De llana, lino, cáñamo consumirán 15 quintales.

3. *Dónde encuentran su despacho o consumo todos los géneros manufacturados en la Villa, con una anotación de los estorbos que más se opongan a su multiplicación y adelantamiento.*

-El consumo es para los visins de esta vila.

4. *Qué número de alambiques hay en la villa o su distrito pertenecientes a los mismos moradores, y lo que cuesta de fabricación un quartín de aguardiente.*

-Alambins, 10. Cuesta un quartín con todo lo necesario incluso el Qreº, 7 libras.

DEL COMERCIO O TRAFICO

1. Qué número de comerciantes, tenderos y traficantes hay en la Villa y su distrito; en qué consiste principalmente el comercio o tráfico de cada uno de ellos y quales los objetos de que más se necesita y tendrían más pronto y seguro despacho en todo aquel vecindario.

7 Dos xulletas; 9 tenderos o taberneros.

2. Si hay ferias o mercados y quales los días de la semana, mes y año señalados a este efecto; quales asimismo los principales objetos que se venden y compran en aquellos días y si es mucho o poco el concurso de compradores y vendedores.

-No hay.

3. Expresarán con confianza quales son los obstáculos que hayan apercibido estorbar su libertad y especialmente sise exercen o no algunos monopolios.

-Lo ygnoran porque no hay.

4. En qué estado están los caminos y quales los arbitrios menos gravosos que podrían tomarse en la Villa con el fin de costear una porción de lo que se necesitaría así para recomponerlos como para construirlos de nuevo, de modo que todo el carruage pudiese executarse con carros.

-En mal estado; y los medis menos gravosos son los que té manat la Real Audiencia.

DE LA ENSEÑANZA PUBLICA

1. Si hay o no escuela pública donde se enseñe a los niños la Doctrina christiana, a leer, escribir y contar; en la suposición que sí, especificarán si la Villa tiene o no propia alguna casa destinada a tan esencial y útil objeto; qué dotación tienen los maestros y quien contribuye a ella.

-Hay una donde se enseña a los niños la Doctrina Christiana, a leer, escribir, y tiene la Villa una casa propia destinada a tan útil objeto; la dotación son 10 libras anuales.

2. Especificará asimismo quales son los arbitrios más expeditos y menos pesados a los particulares (aunque fuesen de los destinados a otros objetos piadosos) que podrían tomarse con el fin de establecer una escuela donde se enseñase gratuitamente la letra del Catecismo, a leer, escribir y contar, y el trato civil de los niños; así como otra de costura para las niñas, donde se les proporcionase igual enseñanza gratuita, menos el escribir y contar.

-Hay una maestra que enseña la Doctrina Christiana a las niñas y la Villa le da de gratificación 10 libras anuales.

Algayda y Sala Capitular a
15 de diciembre de 1.800.

PERE MULET

Pina

Durant el mes d'agost el poble de Pina, com la majoria de pobles, ha vist minvades les seves activitats i al mateix temps hi ha hagut un increment d'habitants: pineros que viuen a Ciutat i externs que han vingut a passar les seves vacances a Pina. Això ha duit les conseqüents tertúlies en els cafès i a la fresca i un augment dels al.lots durant el dia pels carrers del poble, amb les inevitables petites capbuitades. Ha estat un temps d'oci i reencontrada amb els llocs i les gents que viuen sempre a Pina; altres no han acabat de tenir vacances del tot i ha aprofitat per recollir les ametles. I ara per acabar aquest mes de pausa estival, tenim les festes populars que a l'hora d'escriure aquest article, encara no han començat, però desitjam que servesquin per fer passar uns dies de divertiment i alegria a grans i al.lots i siguin un èxit de participació popular i proporcionin uns bons resultats als quintos organitzadors.

S'està preparant l'edició d'un llibre damunt Algaida, basat sobretot en fotos antigues dels aconteixements del poble. Volem fer una crida a n'els pineros que tenguin qualche foto antiga, si se volen posar en contacte en jo mateix per la publicació a n'el llibre de les fotos que se considerin interessats ja que de moment de Pina només tenim una foto. Garantitzam la seva coservació i devolució als propietaris.

NOTICIES: El proper dissabte a vespre dia 4 de setembre tindrà lloc la primera reunió de la novella associació de veïns. La reunió tindrà com a tema bàsic la preparació de l'homenatge a n'els vells, el proper 26 de setembre dia de Sant Cosme i Sant Damià. Demanam l'assistència a tots els pineros.

El passat 15 d'agost es va celebrar la festa de la Mare de Déu de Son Perot a la citada possessió, que per cert va esser un èxit d'assistència de gent. Recordarem la gran participació que tenia aquesta festa uns anys enrera i que darrerament havia baixat un poc.

Dia 25 d'agost moria a n'els 84 anys d'edat Na Margalida Sastre Mulet. En pau descansi!

Xesc Oliver

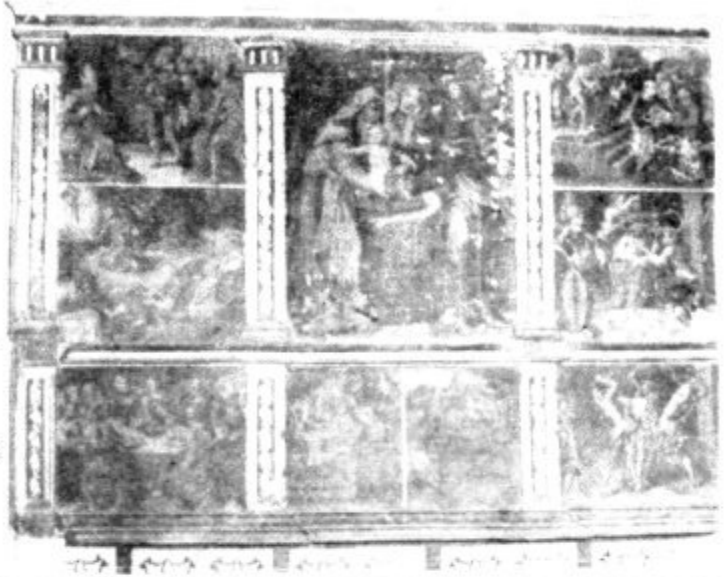

Joan Trobat

Noticiari Noticiari

RETAULE DEL NIN JESUS

Aquest retaule, una de les obres més aconseguides de l'artista Gaspar Oms, estava a la Rectoria. Sembla que abans presidia la capella que actualment està dedicada a Sant Antoni i que abans era del Nin Jesús. Ara ha retornat a l'església, a l'entrada de la capella del Roser. Val la pena que vos hi fixeu perquè es tracta d'una taula d'un gran mèrit artístic.

MENJADOR DELS VELLS

A la Rectoria se segueix treballant en la instal·lació del menjador per a jubilats. Les feines estan molt avançades: ja es té el mobiliari i darrerament ha arribat la cuina i la gelera. Esperam poder comunicar-vos ben aviat la seva inauguració.

O.C.B.

-dies 4 i 5 de setembre excursió a Sa Costera.

Per tal de concretar ens reunirem dimecres dia 1 al local de l'Obra a les 21'30.

-dia 25 al vespre festa de ses llenter-
nes. Aninaiu-vos a fer llenternes amb cap-
ses, carabasses, melons, etc.

QUADRE DE DATES

EVOLUCIO DELS PREUS EN PESSETES

Any	Preu Kg. Bessó	Jornal Home	Jornal Dona
1.950	11,7	20	12
1.955	50	40	20
1.960	55	100	42
1.965	72,5	300	125
1.970	102	450	150
1.975	115	800	400
1.980	300	2.000	500
1.981	200	2.200	1.000

NOTA: Les xifres són aproximades, ja que el preu del bessó és molt oscil·lant. Donam les gràcies als particulars que ens han facilitat les dades. En cas de diferències n'hem extret la mitja.

La revista "Coanegra" de Santa Maria publica al seu darrer número un interessant article sobre el tema "I s'ametla, què?".

No és possible reproduir-lo íntegrament degut a la seva extensió, però hem cregut convenient transcriure el quadre de l'evolució del preu del bessó i dels jornals que resulta ben significatiu per comprovar com ha anat perdent rentabilitat aquest producte.

CAMPAMENT D'ESTIU

El grup d'Esplai ha organitzat a Cala Mitjana (Artà) un campament per nins i nines que ha estat un èxit. Hi han assistit una trentena de nins i els paratges on s'ha fet són extraordinaris.

El dinar, una bona paella, que feren pares, al·lots i monitors el dia de la cloenda del campament va estar animadíssima i va quedar fermat que, com ja comença a ésser tradicional, s'ha de repetir cada any.

Per cert que dia 10 de setembre es farà una reunió dels monitors i els pares dels al·lots que hi participaren en vistes a mantenir una relació durant el curs, seguir fent activitats i evitar que el campament sigui una manifestació aïllada.

UNA XERRADETA... (acabament)

vist ara amb perspectiva, era gent que se sentia frustrada, haurien volgut fer molta més feina, però no els deixaven. Com més anys passen, més admiració sent per ells.

Concretament Don Alfonso va fer que molts de la nostra edat seguíssim estudiant, va sembrar una llavor que en aquells moments era molt difícil de conrear. Ell va ésser qui va dir al meu pare que jo no havia de fer de celler, i això que sentia un gran respecte per tots els oficis manuals o artesans, però considerava que molts de joves de la nostra edat tenien possibilitats i que el poble també ho havia de menester.

¿Per què no has vingut a algaida a fer escola?

Bé, això pot semblar estrany, però no ho és tant. Quan me podia interessar, no hi havia lloc aquí, i quan n'hi hagué, jo ja havia prèls altres camins, i no m'interessava venir. No és que pensi que al seu poble un no s'hi ha de trobar dé; fent la feina que un creu que ha de fer, no hi ha problemes.

¿Creus que Algaida està ben atès, en l'aspecte d'ensenyament?

Sí. Les classes no són massa nombroses, hi ha mestre suficients, i el Ministeri compleix. Supòs que per part de l'Ajuntament també cuiden l'edifici i la part que li correspon tot quant pot. Amb això no vull dir que siguin perfectes les escoles d'avui, alerta, que sempre hi ha coses a millorar, i moltes.

Ara cau bé un altre pregunta ¿escola pública o privada?

Com en tot, n'hi ha de bones i de manco bones dins els dos camps, no per ésser pública ha d'ésser bona o dolenta, i viceversa.

Dins una revista com Es Saig, hi cau bé una pregunta sobre l'ensenyament del català a les escoles. ¿Què en dius, tú?

Evidentment sí. Ha arribat, i això és bo. Podria anar millor a dedicar-hi més esforços, d'acord, però crec que s'està fent una labor molt bona. Pensa que, per motius de tots coneguts, els mestres estaven en blanc en aquest camp, i avui estan fent molta de feina (no cobrada) i demostrant un gran interès en cursos de reciclatge. Aquesta feina es veurà dins un parell d'anys, no massa si seguim així.

Per acabar, a veure si feim un poc de propaganda d'Es Saig, i el Director mos publica tota l'entrevista, que s'ha allar-

gada un poc. ¿Aconsellaries la lectura d'Es Saig, a ses Escoles d'Algaida?

Evidentment Es Saig té articles o col.laboracions molt interessants pels al.lots, especialment els que es refereixen a la nostra història. Però jo aniria més lluny: intentaria que els al.lots algaidins participassin en la confecció de la revista. De cap manera que fessin un Saig infantil, sinó que en qualque aspecte de la vida algaidina ells hi poguessin dir sa seva, i a sa seva manera. Això seria una passa més en la participació dels joves a fer cultura nostra, i així la coneixerien molt més vivament. Es difícil, però tot lo que sigui despertar inquietuts entre els joves és important.

Si vols dir qualque cosa més...

Me fa gràcia que hagueu pensat en mí per aquesta plana, però n'estic content perquè no és molt freqüent veure coses d'ensenyament damunt els papers que llegeix molta gent. Fins ara, sempre que un algaidí m'ha hagut de menester, m'ha trobat; dins la nova feina, sempre que pugui fer qualque cosa per Algaida, estau segurs que la faré.

Joan Mulet

una xerradeta amb...

Joan Martorell Trobat

En Joan Martorell Trobat, ben conegut dins Algaida, és un vertader professional de l'ensenyament, i fa un parell de mesos va guanyar unes oposicions com a Inspector d'Educació Bàsica de l'Estat, a Madrid. Les oposicions duraren gairebé tot el curs passat, fins a finals de Maig, i ell va treure el segon lloc de devers 700 opositors; hi havia 18 places, dues d'elles per Balears, i, naturalment, ell va triar-ne una, la de Menorca. Aquest és el motiu principal de que, avui, tinguem aquesta xerradeta, informal, amb ell.

Ens podries explicar un poc la teva vida professional, el teu "curriculum" com deis vltros?

Vaig acabar el Magisteri l'any 1.963, i en aquells moments es va començar la campanya d'alfabetització, i jo vaig venir a Algaida dos anys per fer feina en aqueixa campanya. Després vaig treballar a Inca i més tard a Verge de Lluç, com a Director als dos llocs, fins al 1977. En aquest moment es va crear el Servei d'Orientació Escolar i Vocacional, i jo vaig entrar a fer-hi feina, fins ara. Mentrestant, vaig fer la carrera de Filosofia i Lletres, secció de Pedagogia, i he fet feina a l'Escola de Magisteri i a la Universitat a Distància, dins la tutoria de pedagogia.

A partir d'ara, iquina serà la teva feina?

Quan es parla d'un inspector, la gent pensa amb una feina fiscalitzadora, però no és això, de cap manera. Hi ha dues funcions: una administradora (trasllats, creació, ampliació, supresió de llocs, planificació del mapa escolar, etc), i una altra funció, per mi la més important i atractiva, de supervisió de l'escola: assessorament, orientació, recolzament al professorat i al personal en general. També hi ha, evidentment, una missió de vetlar pel compliment de "deure" del mestre, però, per mi, és la que manco me preocupa.

A més a més, cada inspector té una zona, la meua és la de Menorca i allà és on he de dur a terme aquestes feines. A nivell més general, he de treballar dins la

Província a lo que hen deim "ponències", en temes tan interessants com educació permanent d'adults, educació bàsica a distància, investigació, educació especial, perfeccionament de professorat...Com veus, les feines són moltes i variades.

No cal demanar si t'agrada la teva feina, perquè quan parles d'ensenyament t'estàs animant per moments, però m'agradaria saber quan t'has trobat millor, has passat més gust de fer feina?

Fins ara (sa feina que m'espera encara no la puc jutjar) quan he disfrutat realment ha estat quan he fet de mestre; de mestre com la gent ho enten, és a dir, amb al.lots de Bàsica.

Com que som a Algaida, i parlem per una revista d'Algaida, hauriem de parlar de gent que tothom coneix. i com veus la feina de D.Alfonso, D. Santiago, En Carrió,...?

Feien miracles pels mitjans que tenien. Pensa que l'ensenyament durant la República va tenir una època daurada: per ésser mestre s'exigia el batxillerat superior, hi havia unes investigacions i uns cursets a on s'estudiaven experiències estrangeres, una feina feta molt seriosament. Aquests mestres que has anomenat havien viscut tot això, però després va passar lo que va passar... Possiblement,